**Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.**

Rok VIII Wilno, dn. 10—25 lipca 1934 r. Nr. 13-14

# WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

**DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI**

Redakcja: Wilno, z. Bernardyński 6, m. 1. Administracja: Wilno, ul. Metropolitalna 1. P. K. O. 80.833

Ogłoszenia: Cała strona 48 zł., 1/2 str. 24 zł., 1/4 str. 12 zł., 1/8 str. 8 zł.

Prenumerata: Rocznie 15 zł., półrocznie 8 zł., Nr. pojedyńczy 80 groszy

Elegi vos et posui vos, ut eatis et fructum adferatis. *Joan. 15. 16.*

## TREŚĆ ZESZYTU.

# Z piśmiennictwa.

*Jadwiga Roszkowska, Dyrektorka Katolickiego Instytutu Polek w Wilnie.* **Jak zakładać K. S. P. (Katolickie Stowarzyszenie Polek).** Skład Główny: Księgarnia Św. Wojciecha, Wilno 1934. Str. 47.

Życie organizacyjne u nas dotąd jeszcze stoi na dość niskim poziomie. Każdy przeto przyczynek do posunięcia sprawy organizacyjnej naprzód powitać należy z żywem uznaniem i radością, zwłaszcza gdy pochodzi od osoby, która temu życiu poświęciła wiele pracy, wysiłku i włożyła w nie serce. Taką pracę dała p. Roszkowska, dzielna i zasłużona działaczka katolicka i znawczyni organizacyj katolickich w Wilnie. W dwunastu krótkich rozdziałach Autorka podaje teoretyczne zasady organizacyj i praktykę ich zakładania i prowadzenia.

Książeczka ta winna się znaleźć w każdej plebanji i u każdego działacza katolickiego.

*H. Wildecki.* **Niebezpieczeństwo Żydowskie.** Skład Główny: Marjan Janicki. Poznań, Wyspiańskiego 16. Z przesyłką cena 3.25 zł.

Spis rozdziałów: Wstęp, Religja, Żydzi a praca, „Wojny i rewolucje są żniwem dla Żydów", Żydzi a robotnicy. Antysemityzm—samoobrona narodów, Walka o byt, Żydzi w Polsce Żydzi a rzemiosło, Musimy się zorganizować, „Protokuły Mędrców Sjonu", Zakończenie.

## WPISY DO WYŻSZEGO KATOLICKIEGO STUDJUM SPOŁECZNEGO W POZNANIU.

Wpisy do Wyższego Katolickiego Studjum Społecznego w Poznaniu, które przygotowuje pracowników dla różnych działów Akcji Katolickiej i instytucyj społecznych, są otwarte do dnia 12 września r.b. Na Studjum przyjmuje się młodzież, posiadającą ukończone wykształcenie średnie i odznaczającą się zamiłowaniem do pracy społecznej — oraz wybitniejszemi kwalifikacjami moralnemi.

Bliższych informacyj udziela Sekretarjat Wyższego Katolickiego Studjum Społecznego w Poznaniu, Podgórna 12-b za nadesłaniem 1.15 zł.

## PIELGRZYMKA DO RZYMU I NEAPOLA.

Liga Katolicka w Katowicach, Piłsudskiego 58, organizuje we wrześniu r. b. Pielgrzymkę do Rzymu, która odwiedzi również Neapol i będzie obecna w Katedrze Neapolitańskiej podczas cudu wrzenia Krwi Św. Januarego. W Neapolu Pielgrzymka spotka się z J. Em. Ks. Kardynałem Prymasem Dr. Augustem Hlondem, udającym się na Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny w Buenos-Aires. Podczas pobytu w Neapolu Pielgrzymka zwiedzi Pompeję, Wezuwjusz i Capri. W programie Pielgrzymki przewidziane jest pozatem zwiedzenie Florencji, Padwy, Wenecji i Wiednia.

Rok VIII Wilno, dn. 10—25 lipca 1934 r. Nr. 13-14

# WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

**DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI**

Redakcja: Wilno, z. Bernardyński 6, m. 1. Administracja: Wilno, ul. Metropolitalna 1. P. K. O. 80.833

Ogłoszenia: Cała strona 48 zł., 1/2 str. 24 zł., 1/4 str. 12 zł., 1/8 str. 8 zł.

Prenumerata: Rocznie 15 zł., półrocznie 8 zł., Nr. pojedyńczy 80 groszy

Elegi vos et posui vos, ut eatis et fructum adferatis. *Joan. 15. 16.*

## DZIAŁ URZĘDOWY

### ZARZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ

#### Nominacja J.E. Ks. Biskupa-Sufragana w Katowicach.

Dekretem św. Kongr. Konsyst. z dn. 24 marca 1934 r. Ojciec św. zamianował J. E. Ks. Teofila Bromboszcza, Kanonika Kpituły Katowickiej, Biskupem tyt. Kandybeńskim i Sufraganem J.E. Ks. Biskupa Katowickiego.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 26, str. 301).

#### Odpusty, przywiązane do modlitw, odmawianych po Mszy św. prywatnej.

Ojciec św. Pius XI, przychylając się łaskawie do próśb licznych kapłanów, by zechciał wzbogacić odpustami modlitwy, z nakazu Papieża Leona XIII odmawiane we wszystkich po całym świecie kościołach po odprawieniu Mszy św. prywatnej, by przez to zachęcić wiernych do pozostawania w kościele aż do odejścia kapłana od ołtarza po odmówieniu wespół z nimi wyżej wymienionych modlitw, na audencji w 18 d. maja rb., Kardynałowi Penitencjarzowi Wielkiemu udzielonej, przywiązał do odmawiania tych modlitw *odpust dziesięciu lat,* z zachowaniem odpustu siedmiu lat, nadanego jeszcze przez Papieża Piusa X modlitewce „Najświętsze Serce Jezusa, zmiłuj się nad nami“, odmawianej trzykroć przez kapłana po Mszy św. na klęczkach i powtarzanej przez wiernych.

Powyższe św. Penitenc. podała do wiadomości dekretem z dnia 30 maja 1934 roku.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 26, str. 312).

## Odpusty, przywiązane do modlitewek na cześć Najśw. Sakramentu.

Dekretem z dn. 4 czerwca 1934 r. Św. Ponitencjarja Ap. ogłosiła nadane dnia 1 czerwca rb. przez Ojca św. Piusa XI odpusty i przywiązane do nast. modlitewek:

a) *do antyfony z wersetem i modlitwą:* „O Sacrum convivium“, etc. V. „Panem“, etc. R. „Omne delectamentum“, etc. „Oremus. Deus, qui nobis sub Sacramento“ etc.,

*Odpust cząstkowy siedmiu lat* za pobożne i ze skruchą serca odmówienie;

*Odpust zupełny* raz na miesiąc za codzienne odmawianie przy zachowaniu zwykłych warunków.

b) *Do wezwania:* „O Salutaris Hostia, quae coeli pandis ostium“ *etc.*

*Odpust cząstkowy pięciu lat* i *zupełny* jak wyżej.

c) *Do modlitewki:* „Vi adoro ogni momento, o vivo Pan del ciel, gran Sacramento [1]),

*Odpust cząstkowy trzystu dni* i *zupełny* jak wyżej.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 26, str. 313).

## Dekret Papieskiej Komisji Biblijnej w sprawie używania przekładów Pisma Świętego w kościołach.

Proposito ab Exc-mo Episcopo Buscoducensi, nomine etiam ceterorum Exc-morum Episcoporum provinciae ecclesiasticae neerlandicae, sequenti dubio:

Utrum permitti possit in ecclesiis populo praelegi pericopas liturgicas Epistolarum et evangeliorum secundum versionem non ex „veteri vulgata latina editione”, sed ex textibus primigeniis sive graecis sive hebraicis?

Pontificia Commissio de Re Biblica ita respondendum decrevit:

Nagative; sed versio Sacrae Scripturae christifidelibus publice praelegatur quae sit confecta ex textu ab Ecclesia pro sacra liturgia approbato.

Die autem 30 Aprilis 1934, in audientia infrascripto Consultori ab Actis benigne concessa, SS-mus Dominus Noster Pius Pp. XI praedictum responsum ratum habuit et publici iuris fieri mandavit.

*Joannes Baptista Frey, C. S. Sp.*
Consultor ab Actis.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 26, str.315).

---

[1]) Uwielbiam Cię w każdym momencie, Ciebie żywy z nieba, Wielki Sakramencie *(Przekł Red.)*

# ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO

## W sprawie nauki religji przez księży w szkołach.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 9. VII. 1934 r. № 392.

W związku z okólnikiem Kurji z dn. 25. IV. r. b. № 218, Kurja, z polecenia JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity, niniejszem wyjaśnia, iż bez względu na odpowiedź Władz szkolnych na powiadomienie w myśl powyższego okólnika, WWXX. Proboszczowie lub ich Wikarjusze mają obowiązek uczęszczać do szkół we wskazanych przez się miejscowościach i we wskazanej liczbie godzin.

*Ks. L. Żebrowski*
Radca Kurji do spraw szkolnych.

## W sprawie składek członkowskich Związku Misyjnego Kleru.

Zgodnie z przepisami Statutu Związku Misyjnego Kleru (§ 8), spełnianie obowiązków członkowskich obowiązuje nietylko jako powinność przyjęta, lecz także jako warunek ważnego korzystania z przywilejów, nadanych tej instytucji. Jednym z obowiązków jest regularne uiszczanie składek członkowskich.

W celu należytego przeprowadzenia wnoszenia we właściwym czasie wyżej wymienionych składek, niniejszem zarządza się, by nadal PWW. Księża Dziekani przyjmowali składki członkowskie od kondekanalnych księży, należących do Związku, nie wyłączając XX. Prefektów, i przesyłali je z wykazami członków według nast. adresu: Wilno, zauł. Bernardyński 6, ks. Leon Żebrowski.

Wilno, dn. 2 lipca 1934 r.

*† Kazimierz Bp.*
Dyrektor Archid. Zw. Mis. Kleru
Wikarjusz Generalny.

*Ks. L. Żebrowski*
Sekretarz.

## Suspensio a divinis.

ARCHIEPISCOPUS-METROPOLITA VILNENSIS
Vilnae, die 23. VII. 1934 an. № 403.

Reverendo Domino Floriano Markowski
(Żegiestów-Zdrój, pensjonat „Zamek").

Hisce, ex causis Nobis notis, Te, Reverende Domine, a die 2 augusti anni currentis inclusive usque ad diem 2 augusti 1935 anni suspendimus totaliter ab officio (Cf. CC. 2188 et 2279).

*A. Sawicki*
Curiae Cancellarius.

*† R. Jałbrzykowski*
Archiepiscopus-Metropolita Vilnensis.

## Odezwa w sprawie pomocy doraźnej dla powodzian.

ROMUALD JAŁBRZYKOWSKI
z Bożej i Stolicy Apostolskiej łaski
ARCYBISKUP-METROPOLITA WILEŃSKI

*Najmilsi w Chrystusie Diecezjanie.*

Niepamiętna i ogromna klęska spadła na wielką część kraju naszego. Pustosząca powódź zalała rozległe okolice Małopolski i Wisły. W odmętach wody ginęło życie i majętność. Przed ludnością stanęło widmo głodu. Wracają ludzie dotknięci powodzią do swych zniszczonych domostw, na zagony zamulone, gdzie przepadła ich całoroczna praca, bez żadnych środków do życia.

To nieszczęście wkłada na nas obowiązek nadzwyczajnego wysiłku i natychmiastowej pomocy. Pobudki wiary i braterstwa chrześcijańskiego powinny stworzyć wielkie dzieło modlitwy i ofiary na rzecz nieszczęśliwych braci. W Roku Jubileuszowym nie moglibyśmy lepiej wyrazić Zbawicielowi swego hołdu i wdzięczności, jak spiesząc z pomocą tym, którzy dzisiaj najbardziej jej potrzebują.

Najmilsi, składajcie datki na powodzian. Współpracujcie z Komitetami pomocy, popierając je we wszelki sposób. „Obfitujcie ku wszelkiemu uczynkowi dobremu", jak powiada Pismo Święte.

Składki na powodzian zarządzamy we wszystkich kościołach na niedzielę, w dniu 5 sierpnia. PWielebne Duchowieństwo parafjalne i zakonne zapowie to i przygotuje wiernych. W imię Chrystusa Odkupiciela złóżmy wszyscy w ten dzień jałmużnę jubileuszową na rzecz nieszczęśliwych braci naszych.

Administratorowie kościołów odeślą te ofiary zaraz przez XX. Dziekanów do Kurji Metropolitalnej.

Wilno, dnia 23 lipca 1934 r. № 411.

† *Romuald Jałbrzykowski*
Arcybiskup-Metropolita.

## W sprawie uszkodzeń linij telegraficzno-telefonicznych.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 25. VII. 1934 r. Nr. 412.

Często notowane są wypadki uszkodzenia linij telegraficzno-telefonicznych, jak np. tłuczenie przez dzieci kamieniami dla zabawy izolatorów szklanych lub porcelanowych na słupach, narzucanie na przewody gałęzi, szmat, linek z przywiązanym kamieniem, drutów i t. p., przerywanie przewodów wskutek nieostrożnego spuszczania przez ludność wiejską ściętych drzew,

kradzież z linij telegraficzno-telefonicznych rozmaitego sprzętu przez mieszkańców okolicznych wsi i t. d.

Wobec powyższego Kurja poleca PWWXX. Proboszczom, by przy sposobności uświadomili ludność z ambon: 1) o ważności środków komunikacyjnych, jakiemi są telegraf i telefon, 2) o konieczności otaczania opieką urządzeń telegraficzno-telefonicznych, 3) o stratach materjalnych Skarbu Państwa i moralnych społeczeństwa, jakie wynikają z powodu uszkodzenia połączenia telegraficznego lub telefonicznego, 4) o odpowiedzialności materjalnej, którą zazwyczaj ponoszą osoby winne tych uszkodzeń, a która nieraz pociąga za sobą nędzę rodziny sprawcy uszkodzenia.

*Ks. J. Ostreyko*
w/z Kancl. Kurji.

## „Dzień Polaka z Zagranicy".

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 25. VII. 1934 r. Nr. 419.

W związku z organizowanemi przez Ligę Morską i Kolonjalną między 5 a 12 sierpnia rb. uroczystościami „Dnia Polaka z Zagranicy", Kurja, zgodnie z zarządzeniem JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity, poleca PWW. XX. Proboszczom i Rektorom kościołów, odprawienie dnia 12 sierpnia rb. o zwykłej porze uroczystych nabożeństw oraz poruszenie, zgodnie z nauką Kościoła i duchem kaznodziejstwa katolickiego, w kazaniach sprawy światowego Zjazdu Polaków i problemów, dotyczących Polonji Zagranicznej.

Z 230 ośrodków globu ziemskiego zjadą się przedstawiciele Polonji Zagranicznej, by dokonać związania trwale 8 miljonów Polaków na obczyźnie z Macierzą nietylko uczuciowo, ale wszelkiemi życiowemi węzłami.

Program „Dnia" przewiduje akademje, zbiórki na Fundusz Akcji Kolonjalnej, pochody, dekoracje miast i wsi, powitania na trasie, którą będą przejeżdżać uczestnicy II Zjazdu. Przez terytorjum naszej archidiecezji (Białystok — Grodno — Wilno) przejazd odbędzie się od godz. 15-ej dnia 13 sierpnia rb. do rana dn. 14 sierpnia.

„Dzień Polaka z Zagranicy" winien się stać powszechną manifestacją całego Narodu Polskiego, witającego swoich braci z obczyzny. Całe społeczeństwo winno wykazać ze swej strony, iż docenia znaczenie łączności z odłamem Narodu, przebywającym poza granicami Rzeczypospolitej; winno ono zamanifestować

swe braterskie uczucia i przy tej okazji zapoznać się z problemami Polonji Zagranicznej.

Duchowieństwo w tej sprawie winno okazać jak najżywsze współdziałanie ze społeczeństwem i Komitetami „Dnia Polaka z Zagranicy".

*Ks. J. Ostreyko*
w/z. Kancl. Kurji.

## RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia JE. Księdza Arcyb.-Metrop. Wil. w składzie osob. Duchowieństwa zaszły nast. zmiany:

Ks. Henryk Wasilewski ze Zgr. Opatrz. Bożej, wik. w Kalwarji, na czas. adm. do Wołdaciszek, dnia 27. VI. 34 r. № 86.

Ks. Kazimierz Cyganek, nowowyświęcony, na wik. do Krynek, dnia 27. VI. 34 r. № 88.

Ks. Władysław Filipek, nowowyświęcony, na wik. do Kalwarji, dn. 27. VI. 34 r. № 89.

Ks. Władysław Kaszczyc, nowowyświęcony, na wik. do kośc. Niepokalanego Poczęcia N. M. P. w Lidzie, dn. 27 VI. 34 r. № 90.

Ks. Stefan Sieczka, nowowyśw., na wik. w Krypnie, dn. 27. VI. 34 r. № 91.

Ks. Stanisław Zdanowicz, nowowyświęcony, na wik. w Żołudku, dn. 27. VI. 34 r. № 92.

Ks. Mieczysław Kmita, z archid. mohylowskiej, wik. w Widzach, na wik. do Nowej Wilejki, dn. 27. VI. 34 r. № 93.

Ks. Adolf-Jan Frydrykiewicz, wik. w Krynkach, na wik. kośc. św. Rocha w Białymstoku, dn. 27. VI. 34 r. № 94.

Ks. Stanisław Nacewicz, wik. w Wornianach, na wik. do Parafjanowa, dn. 27. VI. 34 r. № 95.

Ks. Józef Dziemian, wik. w Parafjanowie, na wik. w Wornianach, dn. 27. VI. 34 r. № 96.

Ks. Stanisław Kozłowski, z archid. mohylowskiej, wik. kośc. św. Rocha w Białymstoku, na tymczas. adm. w Zaszcześlu i fil. w Królewszczyźnie, dn. 27. VI. 34 r. № 98.

Ks. Piotr Wieliczko, adm. w Zaszcześlu i fil. w Królewszczyźnie, na tymczas. adm. w Bohdanowie, dn. 27. VI. 34 r. № 99.

Ks. Kazimierz Baniewicz, wik. w Naczy, na wik. do Hoduciszek, dn. 13.VII. 34 r. Nr. 300.

Ks. Adam Wojciechowski, wik. w Hoduciszkach, na wik. do Olkienik, dn. 13.VII. 34 r. Nr. 301.

*Ks. A. Sawicki*
Kanclerz Kurji.

## ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.

### W sprawie świadczeń społecznych.

**Pismo J. E. Ks. Biskupa podlaskiego do J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity.**

BISKUP PODLASKI

Warszawa, dnia 22 czerwca 1934 roku. Nr. 470/34.

*Ekscelencjo.*

Stosownie do przyjętego przezemnie obowiązku, poleconego mi przez Episkopat, w dalszym ciągu starałem się o odłożenie spłat zaległych składek ubezpieczenia pracowników kościelnych, biorąc pod uwagę, że termin uprzednio uzyskany, upływa z dniem 30 czerwca r. b.

Jako wynik tych zabiegów załączam w odpisie trzy dokumenty i uprzejmie proszę, aby Duchowieństwo w składkach od dnia 1 stycznia 1934 r. nie zalegało, ponieważ wszelkie zaleganie może utrudnić dalsze rokowanie.

W rozmowach swoich podkreślałem, że niema jeszcze rozporządzenia do ustawy o składkach z 17. III. 1932 r., a oprócz tego proszę, ażeby Kurje zwracały pilną uwagę na rozporządzenie, które ma wyjść, a o którem jest wzmianka przy końcu pisma Ministerstwa Opieki Społecznej do Biura Episkopatu. — (Załącznik I).

Z najgłębszą czcią oddany w Chrystusie Panu sługa

3 załączniki.

*† Henryk Przeździecki bp.*

Odpis.

**1. Wstrzymanie do dnia 30 września 1934 r. przeprowadzania egzekucyj z tytułu zaległych składek za ubezpieczenie służby kościelnej.**

JZ/J.Z. MINISTERSTWO OPIEKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dn. 22 czerwca 1934 r. Nr. Un. 2/1—4.

*Do Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń*
*1) w Warszawie, 2) w Poznaniu, 3) we Lwowie.*

Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o zakomunikowanie Ubezpieczalniom Społecznym, podległym nadzorowi Okręgowego Urzędu, pisma o treści następującej:

Wobec tego, że dotąd nie ukazało się rozporządzenie wykonawcze do ustawy z d. 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła katolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 35 poz. 358), przeto Ministerstwo Opieki Społecznej, nawiązując do swych poprzednich zarządzeń z dnia 18 grudnia 1933 r. L. 9995/UD. i z dnia 22 marca 1934 r. L. 409/UN., poleca wstrzymać na okres dalszych 3-ch miesięcy, t. j. do dnia 30 września 1934 r., przeprowadzenie egzekucyj do majątku kościelnego lub majątku księży proboszczów z tytułu zaległych należności za ubezpieczenie służby kościelnej.

Niezależnie od powyższego Ubezpieczalnie winny jednak domagać się regularnego opłacania bieżących składek ubezpieczeniowych za służbę kościelną (t. j. za czas od 1 stycznia 1934 r.)

Zarządzenie niniejsze nie ogranicza w niczem stósowania ulg w spłacie zaległych składek i opłat zgodnie z ustawą z dnia 15 marca 1934 r. o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych (Dz. U. R. P. Nr. 29. poz. 237) i rozporządzeniem wykonawczem, które zostanie wydane w najbliższym czasie.

Dyrektor Departamentu
*(—) J. Wł. Lgocki.*

Odpis.

**2. Wstrzymanie do dnia 30 września 1934 r. przeprowadzania egzekucyj z tytułu zaległych składek za ubezpieczenie służby kościelnej.**

JZ./J.Z. MINISTERSTWO OPIEKI SPOŁECZNEJ
Warszawa, dn. 22 czerwca 1934 r. Nr. Un. 2/1—4.

*Do 1. Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych,*
*2. Zakładu Ubezpieczenia Emerytalnego Robotników*
*w Warszawie.*

Wobec tego, że dotąd nie ukazało się rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła katolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 358), przeto Ministerstwo Opieki Społecznej, nawiązując do swych poprzednich zarządzeń z dnia 18 grudnia 1933 r. L. 9995/UD. i z dnia 22 marca 1934 r. L. 409/UN., poleca wstrzymać na okres dalszych 3-ch miesięcy, t. j. do dnia 30 września 1934 r., przeprowadzanie egzekucyj do majątku kościelnego lub majątku księży proboszczów z tytułu zaległych należności za ubezpieczenie służby kościelnej.

Zarządzenie niniejsze nie ogranicza w niczem stosowania ulg w spłacie zaległych składek i opłat zgodnie z ustawą z dnia 15 marca 1934 r. o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 237) i rozporządzeniem wykonawczem, które zostanie wydane w najbliższym czasie.

Dyrektor Departamentu
*(—) J. Wł. Lgocki.*

Odpis.

**3. Wstrzymanie do dnia 30 września 1934 r. przeprowadzania egzekucyj z tytułu zaległych składek za ubezpieczenie służby kościelnej.**

JZ./J.Z. MINISTERSTWO OPIEKI SPOŁECZNEJ
Warszawa, dn. 22 czerwca 1934 r. Nr. Un. 2/1—4.

*Do Biura Episkopatu Polski w miejscu. Mokotowska 14.*

Ministerstwo Opieki Społecznej przesyła do wiadomości załączone odpisy zarządzeń, dotyczących wstrzymania na dalszy okres 3-ch miesięcy egzekucyjnego ściągania zaległych należności instytucyj ubezpieczeń społecznych z tytułu ubezpieczenia służby kościelnej, zarazem jednak Ministerstwo zaznacza, iż uważa za konieczne regularne opłacanie za służbę kościelną bieżących składek ubezpieczeniowych.

Poza powyższem Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o wskazanie duchowieństwu na przepisy ustawy z dnia 15 marca 1934 r. *o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 237), która umożliwia korzystne rozłożenie spłaty zaległych składek, zapadłych przed 1-ym lipca 1932 r., na okres 3-ch lub 10-ciu lat (art. 3 ustawy) i umorzenia lub obniżenia odsetek zwłoki. Odpowiednie wnioski powinny być składane przez zainteresowanych księży proboszczów bezpośrednio do właściwych instytucyj ubezpieczeń społecznych, z któremi należy się w tych sprawach bez zwłoki porozumieć, wobec tego, że rozporządzenie wykonawcze będzie przewidywało dla składania wniosków ograniczony termin.

Dyrektor Departamentu
*(—) J. Wł. Lgocki*

2 załączniki.

**4. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych.**

**Art. 1.** (1) Ubezpieczalnie społeczne, Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, Zakład Ubezpieczenia od Wypadków, Zakład Ubezpieczenia Emerytalnego Robotników i Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu udzielają w spłacie zaległych składek i opłat ubezpieczeniowych, których termin płatności upłynął przed dniem 1 lipca 1932 r., ulg, przewidzianych w ustawie niniejszej. Ponadto ubezpieczalnie społeczne udzielają tychże ulg gospodarstwom rolnym i leśnym w spłacie zaległych składek i opłat ubezpieczeniowych, których termin płatności upłynął w okresie czasu od 1 lipca 1932 r. do 1 listopada 1933 r.

(2) Za składki i opłaty na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych uważa się w rozumieniu ustawy niniejszej wszystkie posiadające charakter ciężarów prawno-publicznych należności pieniężne instytucyj, wymienionych w ust. (1).

**Art. 2.** (1) Odsetki zwłoki i kary za zwłoki, przypadające od wymienionych w art. 1 zaległych składek i opłat za czas od daty powstania zaległości do końca września 1933 r. i w tym czasie nie uiszczone, ulegają:

1) całkowitemu skreśleniu, o ile dotyczą należności, przypadających na rzecz ubezpieczalni społecznych, z zastrzeżeniem odmiennych przepisów ust. (2),

2) obniżeniu do 6% w stosunku rocznym, o ile dotyczą należności, przypadających na rzecz pozostałych instytucyj ubezpieczeń społecznych, wymienionych w art. 1.

(2) Do należności z tytułu odsetek zwłoki i kar za zwłokę, o których mowa w ust. (1), przypadających na rzecz ubezpieczalni społecznych od gospodarstw rolnych i leśnych, ma zastosowanie tylko przepis ust. (1) pkt. 2).

**Art. 3.** (1) Po umorzeniu, względnie obniżeniu odsetek zwłoki, instytucje, wymienione w art. 1, rozłożą spłatę zaległych należności w sposób następujący:

1) w razie hipotecznego zabezpieczenia należności — na raty, płatne w ciągu lat 10, poczynając od dnia 1 lipca 1934 r., przy oprocentowaniu 4 ½% rocznie, licząc od dnia 1 października 1933 r.;

2) w razie braku zabezpieczenia hipotecznego — na raty, płatne w ciągu 3 lat, poczynając od dnia 1 lipca 1934 r., przy oprocentowaniu 6% rocznie, licząc od dnia 1 października 1933 r.;

3) spłatę zaległych należności, przypadających od związków samorządowych i innych osób prawa publicznego — na raty, płatne w ciągu lat 10, od dnia 1 lipca 1934 r. zaczynając, przy oprocentowaniu 4 ½% rocznie, licząc od dnia 1 października 1933 r.

(2) Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu w drodze rozporządzeń:

1) Ustali tryb postępowania oraz szczegółowe warunki stosowania ulg, wymienionych w ust. (1);

2) może przyznać dalsze ulgi dla płatników, którzy spłacą zaległe składki lub opłaty przed terminem, ustalonym w ust. (1) pkt. 2) i 3).

**Art. 4.** Ponadto Minister Opieki Społecznej może upoważnić instytucje ubezpieczeń społecznych, wymienione w art. 1, do umorzenia w całości lub w części należności tych instytucyj z tytułu zaległych składek i opłat ubezpieczeniowych w wyjątkowych, gospodarczo uzasadnionych przypadkach, a w szczególności w przypadkach, gdyby ściągnięcie tych zaległości spowodować mogło ruinę gospodarczą majątku lub przedsiębiorstwa, oraz w przypadkach szczególnie ciężkiej sytuacji finansowej związków samorządowych, uznanej za taką przez władzę nadzorczą nad temi związkami.

**Art. 5.** Wszystkim zaległym składkom i opłatom na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych, których spłatę uregulowano w myśl postanowień art. 3 ust. (1), pkt. 2) i 3), przysługują do czasu całkowitego dokonania spłaty przywileje, przyznane składkom i opłatom na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych w postępowaniu egzekucyjnem i upadłościowem.

**Art. 6.** Ulgi, przewidziane w art. 3 ust. (1), nie mają zastosowania w ubezpieczeniu pracowników umysłowych do tych składek, od których wpłacenia uzależnione jest zaliczenie do miesięcy składkowych okresu zatrudnienia, poprzedzającego zgłoszenie do ubezpieczenia stosownie do przepisu art. 112 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911).

**Art. 7.** (1) Dla ustalenia praw do świadczeń rentowych (uprawnienia do świadczeń, wysokość świadczeń) na zasadzie IV księgi Ordynacji Ubezpieczeniowej Rzeszy z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. U. Rzeszy Niem. str. 509 i następne) składki zaległe, ujawnione przed wejściem w życie ustawy niniejszej, uwzględnia się narówni ze składkami, zapłaconemi w dniu ich ujawnienia, składki zaś zaległe, ujawnione po tym terminie, uwzględnia się narówni ze składkami, zapłaconemi w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej.

(2) Wymienione w ust. (1) składki, z chwilą wymierzenia na ich podstawie świadczeń rentowych, stają się natychmiast wymagalne pod rygorami, przewidzianemi dla spłaty składek bieżących.

(3) Niedobory z tytułu nie ściągniętych na podstawie ust. (2) składek podlegają pokryciu w myśl postanowień art. 220 ust. (5) ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznem (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396).

**Art. 8.** Ulg, przewidzianych w ustawie niniejszej, nie stosuje się do zaległości, powstałych wskutek jawnej złej woli płatnika.

**Art. 9.** Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Opieki Społecznej.

**Art. 10.** Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*
Prezes Rady Ministrów: *J. Jędrzejewicz.*
Minister Opieki Społecznej: *Hubicki.*

# DZIAŁ NIEURZĘDOWY

## UŁATWIENIA W NAWIEDZANIU JUBILEUSZOWEM KOŚCIOŁÓW W STOSUNKU DO ROBOTNIKÓW.

W Konstytucji „Quod superiore“ z dnia 2 kwietnia r. b. Ojciec św., rozszerzając odpust jubileuszowy do całego świata katolickiego, nadał księżom Biskupom diecezjalnym władzę zmniejszania liczby lub zamieniania nawiedzeń kościołów dla pozyskania odpustu jubileuszowego i wskazał jednocześnie kategorje osób, w stosunku do których przedewszystkiem może mieć zastosowanie ta władza.

Zasada ogólna jest taka, że ta władza może mieć zastosowanie względem osób, mających przeszkodę do nawiedzeń kościołów; do tych osób należą mniszki, siostry zakonne, wszelkiego rodzaju eremici, jeńcy, więźniowie, chorzy „i wogóle wszyscy ci, którzy mają jakąś przeszkodę, nie pozwalającą im na odbycie przepisanych nawiedzeń“ [1]). Po wyliczeniu kategoryj tych osób wreszcie Konstytucja mówi, że do szeregu tych osób należą też robotnicy, o których była mowa w Konstytucji „Qui umbratilem vitam“ z dnia 30 stycznia 1933 r.

Konstytucja wymieniona rozciągała odpust jubileuszowy, który w roku zeszłym można było pozyskać tylko w Rzymie do wielu kategoryj osób, które nie mogły odbyć pielgrzymki do Rzymu; do tych osób Konstytucja zalicza też „robotników, którzy ręczną pracą zarabiając na życie, nie mogą przez szereg godzin od tej pracy się powstrzymać“. Zgodnie z Konstytucją „Quod superiore“, tego rodzaju robotnicy należą do tych osób, którym Ordynarjusze mogą udzielić ulgi w sprawie odprawienia nawiedzin kościołów dla pozyskania odpustu jubileuszowego.

Według moralistów, „operarii sive opifices ii sunt, qui operas suas ad certum tempus alicui domino locant“ [2]). Według pospolicie przyjętego rozumienia, robotnikiem jest ten, który daje tylko pracę, otrzymując wzamian wynagrodzenie, stanowiące jedyny środek jego utrzymania.

Stosownie tedy do tych dwu konstytucyj, robotnicy należą do tej kategorji osób, którym Ordynarjusze udzielić mogą ułatwień w sprawie nawiedzeń kościołów dla pozyskania w roku bieżącym odpustu jubileuszowego.

---

[1]) Konst. „Quod superiore”, VII, 2.

[2]) Noldin. *Theol. mor.* II, 293.

# KRONIKA

## I. Stolica Apostolska.

**Ojciec św. w bazylice watykańskiej.** — Zgodnie z istniejącym zwyczajem, Ojciec św. wieczorem w wigilję uroczystości św. App. Piotra i Pawła nawiedził bazylikę watykańską. Zstąpiwszy do świątyni jedynie w towarzystwie maestro di camera, prałatów i członków gwardji szlacheckiej, Papież zatrzymał się dłuższą chwilę na adoracji przed ołtarzem Najśw. Sakramentu, poczem przy Konfesji odmówił głośno ze wszystkimi obecnymi różaniec i trwał jakiś czas na cichej modlitwie. Przeszedłszy następnie do grobu św. Piotra, pobłogosławił przechowywane tam paljusze, które są przesyłane nowym arcybiskupom. Po modlitwie u grobowców Piusa X i Benedykta XV Ojciec św. wysłuchał sprawozdania kierownika „Fabrica di San Pietro“ w sprawie nowych prac dekoracyjnych, które podjęte będą w bazylice watykańskiej w lipcu.

**Audjencja dozorców u Ojca. św.** — Dn. 26 czerwca rb. Ojciec św. przyjął na audjencji 4000 dozorców z m. Rzymu z rodzinami w towarzystwie kapelanów stowarzyszeń. Jeden z kapelanów, wręczył Ojcu św. dar w kwocie dwu tysięcy soldów, składający się z drobnych ofiar robotniczych i przeznaczony na misje. Następnie zamiatacz, Józef Dominici, odczytał adres hołdowniczy i wspomniał o znaczeniu stowarzyszeń katolickich, umacniających wiarę swych członków i chroniących ich przed agitacją sekciarzy, którzy korzystają z obecnej nędzy mas i starają się pozyskać sobie zwolenników w Rzymie. W odpowiedzi swej Ojciec św. podziękował za ofiarę, która, zdaniem Papieża, wcale nie jest mała, a tem milsza dla niego, że przeznaczona na misje. W dalszym ciągu Papież podkreślił dostojeństwo wszelkiej pracy, której wykonawcy są ludźmi pożytecznymi i szlachetnymi, i zakończył posłuchanie błogosławieństwem.

**Chińska misja naukowa u Ojca św.** — Ojciec św. udzielił audiencji kierownikom misji chińskiej, przebywającej we Włoszech w celu przeprowadzenia studjów nad systemem komunikacji. Gościom przewodniczył wiceminister komunikacji rządu nankińskiego, Jufaipend, oraz ks. Józef Szjang, chińczyk, profesor wyższego kolegjum Propagandy.

**Przejęcie bazyliki loretańskiej przez Watykan.** — W dniu 1 lipca arcybiskup Borgongini-Duca, nuncjusz apostolski przy Kwirynale przejął w imieniu Ojca św. od władz włoskich bazylikę loretańską oraz należące do niej gmachy i dobra. Przekazanie tej świątyni pod jurysdykcję Stolicy Apostolskiej jest związane z wykonaniem 27-go artykułu traktatu laterańskiego i konkordatu z Włochami.

**Zgon prezydenta Papieskiej Akademji Nauk.** — Dn. 8 lipca r. b. zmarł o. Gianfranceschi T. J., prezydent Papieskiej Akademji Nauk.

## II. Kronika archidiecezjalna.

**Wizytacje pasterskie.**—Nie zważając na stan zdrowia po przejściu ciężkich operacyj, Arcypasterz odbywa wizytacje pasterskie najbliżej położonych pod Wilnem parafij, udzielając jak zwykle licznym rzeszom wiernych sakramentu Bierzmowania, wizytując kościoły i organizacje kościelne. Wskutek przewlekłej choroby, która przeszkodziła rozpocząć wizytację według nakreślonego

na początku roku programu, wizytacje w tym programie przewidziane odbędą się w latach następnych. W bieżącym roku odbędą się wizytacje w nast. miejscowościach: 26 *lipca* w Miednikach i Rukojniach, 29 w Nowych Trokach, 30 w Taboryszkach i Onżadowie, 31 w Porudominie i Czarnym Borze, 1 *sierpnia* w Ostrowcu i Szumsku (gdzie odbędzie się konferencja dekanalna), 5 sierpnia w Ławaryszkach i Mickunach, 6 w Olkienikach (odbędzie się tam konferencja dekanalna), 7 w Balingródku i Bujwidzach, 8 w Bystrzycy i Michaliszkach, 9 w Gierwiatach i Worniańach (odbędzie się również konferencja dekanalna), 22 w Podbrzeziu, 13 Suderwie i Szyłanach, 16 w Mejszagole i Olanach, 19 w Duksztach Pijarskich, 21 w Rzeszy Wielkiej, 22 w Korwiach (konferencja dekanalna) i 23 w Solecznikach Wielkich i w Solecznikach Małych.

**Pismo parafjalne.** — Ks. prob. w Wołkowysku Centr. od czerwca rb. rozpoczął wydawać miesięcznik religijno-społeczny pod tyt. *Wznieśmy serca*.

**Rekolekcje kapłańskie.** — Dn. 2 — 5 lipca odbyły się rekolekcje kapłańskie dekanatu wileńskiego. Oprócz księży z m. Wilna, w rekolekcjach wzięli udział księża z parafij podmiejskich, jak również z miejscowości odleglejszych, ogółem około 140 księży. Ćwiczeniami duchownemi kierował ks. Dr. Kazimierz Kucharski T. J.

**Zjazd Maryański w Wilnie.** — W związku z siódmą rocznicą koronacji obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej, w dd. 1—4 lipca rb. odbył się zjazd maryański, zorganizowany staraniem Instytutu Akcji Katolickiej. Na zjazd przybyły liczne rzesze uczestników z całej niemal Polski. Kulminacyjnym punktem Zjazdu było olbrzymie Zgromadzenie na placu Łukiskim, w którem wzięli udział przedstawiciele władz administracyjnych, wojskowych i samorządu, organizacje społeczne i liczny tłum zjazdowiczów, około 25.000 osób. Przemówienie okolicznościowe wygłosił prof. U. S. B., p. Mieczysław Limanowski.

**Gmach Kurji Metropolitalnej.** — Roboty nad uporządkowaniem nowego gmachu Kurji Metropolitalnej przy ul. Św. Magdaleny 4 mają się ku końcowi. W nowym gmachu archidiecezja pozyszcze nareszcie odpowiedni lokal na pomieszczenie archiwum, mającego bardzo wielkie znaczenie dla katolickiej ludności kraju, jak również urzędy kurjalne, które dotąd mieściły się w ciasnych lokalach. Górne piętro przeznaczone zostało na mieszkanie Arcybiskupa-Metropolity.

**W sprawie beatyfikacji i kanonizacji sługi Bożego o. Rafała (Józefa Kalinowskiego) Karmelity.** — W pierwszych dniach lipca rb. odbyły się w Kurji Metrop. Wil. czynności procesu informacyjnego w sprawie beatyfikacji i kanonizacji sł. B. o. Rafała, Karmelity, zmarłego w r. 1910 w Wadowicach a pochodzącego z Wilna.

**Misje parafjalne.** — W dd. 20—24 czerwca rb. odbyły się misje parafjalne w Jaźnie (dek. głębocki) i dd. 24—27 czerwca w Mikołajewie (dek. głębocki). Misje prowadzili xx. Bekisz i Malinowski. Udział wiernych był b. liczny; wydano około 3,000 komunikantów, 11 osób prawosławnych przeszło na katolicyzm, 4 pary uprawniły swój związek małżeński.

**Zmiany w kościele garnizonowym w Grodnie.** — Dotychczasowy dziekan wojskowy, ks. Kazimierz Suchcicki, został przeniesiony na stanowisko dziekana do garnizonu w Łodzi. Dziekanem wojskowym w Grodnie został mianowany ks. Otton Kristen.

## III. Kronika krajowa.

**Wielki zjazd katolicki w Pleszewie.** — W dd. 28 i 29 czerwca odbył się w Pleszewie Zjazd katolicki diecezji poznańsko - gnieźnieńskiej. Zjazd połączony był z obchodem Jubileuszu Odkupienia. Celem Zjazdu było przedstawienie siły myśli i czynu katolickiego oraz ekspijacja, wynagradzająca Bogu choć w części obrazy i zniewagi, wyrządzane przez bezbożników i wolnomyślicieli. W czasie obrad na dwóch zebraniach plenarnych i w dziesięciu sekcyjnych rozstrząsano szereg doniosłych zagadnień w oświetleniu wiary katolickiej oraz wpływ dzieła Odkupienia na jednostki i społeczeństwa. Zjazd uchwalił szereg rezolucyj, dotyczących religijnego wychowania młodzieży, poszanowania świąt, popierania Akcji Katolickiej i Charytatywnej, walki z bezbożnictwem, oparcia akcji społecznej o podstawy, wskazane w encyklikach papieża Leona XIII, obrony świętości związku małżeńskiego i rodziny i t. p.

**Kongres Eucharystyczny młodzieży polskiej.** — W dd. 26 i 27 czerwca r. b. odbył się w Płocku pierwszy kongres Eucharystyczny Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. W kongresie wzięło udział kilka tysięcy delegatów stowarzyszeniowych. Uroczystości kongresowe zakończyły się ślubowaniem młodzieży na wierność Chrystusowi-Wodzowi i *Te Deum.*

**W obronie religijnego wychowania.** — Katolicy na Śląsku zwołali szereg wieców i zebrań stowarzyszeń katolickich, protestując energicznie przeciw tolerowaniu na stanowisku wychowawczem nauczycieli, prowadzących otwartą walkę z religją. Ostro potępiono również, jako robotę antypaństwową, działalność tych jednostek ze sfer szkolnych, które dążą do rozbicia współpracy pomiędzy Kościołem i Państwem, i domagano się usunięcia ich z terenu śląskiego, gdzie sieją niepokój i niezadowolenie wśród ludności. Podobne zebrania odbyły się przy tłumnym udziale ludności w Załężu, w Załęskiej Hałdzie, w Józefowcu, w Bogucicach, w Bobrownikach, w Łaziskach Górnych i t d. Zebrania protestacyjne odbywają się w dalszym ciągu. Tego rodzaju akcja byłaby bardzo pożądaną i w naszej archidiecezji, zwłaszcza na tak zwanych kresach, gdzie na terenie szkolnym coraz liczniej występują apostołowie bezbożnictwa, sekciarstwa i tak zwanego prawosławia.

**I kurs duszpasterski w Pińsku.**— Bezpośrednio po trzydniowych rekolekcjach odbył się w Pińsku w dniach 22—25 czerwca rb. kurs duszpasterski dla kapłanów diecezji pińskiej. Kurs miał na celu zaznajomienie kapłanów ze sprawami duszpasterstwa dzisiejszego, uwzględniając doświadczenie, zebrane na tem polu w innych diecezjach. Wygłoszono 15 referatów. W kursie wzięło udział 90 kapłanów oraz ostatni kurs alumnów Seminarjum Duchownego. Po jednym z referatów zebrane duchowieństwo uchwaliło nast. wniosek: „Duchowieństwo diecezji pińskiej, zebrane na kursie duszpasterskim, widzi naglącą potrzebę przeciwstawienia się zalewowi złej prasy przez stworzenie funduszu na wydawanie książek (powieści) katolickich, pisanych przez wybitnych literatów oraz na szeroką reklamę tych wydawnictw. W tym celu wyraża gotowość opodatkowania się miesięcznie po dwa złote i wzywa do tego również duchowieństwo innych diecezyj".

**Kongres Sodalicyj maryańskich uczniów.** — Kongres Sodalicyj maryańskich uczniów szkół średnich w Polsce odbył się w Częstochowie w dniach 4 i 5 lipca. Przybyło prze-

szło 1000 sodalisów i 50 księży moderatorów. W Kongresie wzięli udział J. E. Książę - Metropolita Sapieha i J. E. Ks. Biskup Kubina.

**Bazylika morska.** — Dn. 1 lipca rb. w Gdyni odbyła się uroczystość położenia i poświęcenia kamienia węgielnego pod Bazylikę morską, których dokonał J.E. Ks. Biskup Chełmiński w obecności p. Prezydenta Rzeczypospolitej. Drużyna Harcerzy imienia Kilińskiego z Brześcia n/Bugiem rozpoczęła pracę przy budowie Bazyliki Morskiej w Gdyni. 30 ogorzałych chłopców z zawiniętemi rękawami z łopatami w dłoni zabrało się do robót ziemnych w miejscu, gdzie ma stanąć Bazylika Morska. Każdy harcerz pracować będzie 6 godzin. Drużyna więc da razem 200 godzin ofiarnej pracy.

**O kanonizację bł. Bronisławy.**— Z okazji 675-ej rocznicy (29 sierpnia) śmierci bł. Bronisławy Konwet PP. Norbertanek w Krakowie (na Zwierzyńcu) wszczął starania o kanonizację bł. Bronisławy, Norbertanki i Patronki „Korony Polskiej“. Konwent wspomniany ogłasza zatem zbiórkę „darów duchowych“ (t. j. modlitw i dobrych uczynków) w bieżącym roku i zaprasza do niej dzieci polskie (w pierwszym rzędzie), a nadto wszystkich starszych katolików w Ojczyźnie naszej, którzy w ten sposób zechcą się przyczynić do przyśpieszenia kanonizacji i ożywienia kultu bł. Bronisławy.

**Bezrobotni budują Katedrę w Katowicach.** — Komitet budowy katedry katowickiej, z J.E. Księdzem Biskupem na czele, wezwał do roboty przy budowie Katedry i gmachów Kurjalnych w Katowicach bezrobotnych; wzywa się ich kolejno z każdej parafji na przeciąg 2 tygodni. Bezrobotni otrzymują całkowite utrzymanie i 50 gr. dziennie.

**Zgon ks. Kaz. Waisa.** — Niedawno zmarł ś. p. ks. prof. Kazimierz Wais w 70 roku życia. W roku 1895 został on powołany na stanowisko profesora Seminarjum Duchownego we Lwowie, a od roku 1909 do 1929 był profesorem filozofji chrześcijańskiej na uniwersytecie Jana Kazimierza. Dwukrotnie piastował urząd dziekana wydziału teologicznego a raz godność rektora. Spuścizna naukowa, jaką po sobie zostawił śp. ks. prof. Wais, jest olbrzymia. Z najważniejszych dzieł należy wymienić *Psychologja*, 4 tomy wydane w latach 1902—1915, *Kosmologja czyli filozofja przyrody*, *Dusza ludzka*, (1915), *Teozofja nowoczesna* (1924), *Ontologja czyli metafizyka ogólna* (1926), *Bóg, Jego istnienie i istota.*

## IV. Kronika zagraniczna.

**Stowarzyszenie nauczycielstwa katolickiego w Belgji.** — Federacja Nauczycieli Chrześcijańskich Belgji, najsilniejsza organizacja nauczycielstwa w tym kraju, w krótkim okresie od stycznia do czerwca rb. zwiększyła liczbę członków z około 13.000 na przeszło 15.000. Gromadzi ona w swych szeregach nauczycieli szkół komunalnych, jak i tak zwanych wolnych, czyli katolickich. W dniach 26, 27 i 28 sierpnia Federacja urządza w Gand kongres, na którym omówione zostaną najpilniejsze problemy szkolnictwa w Belgji.

**Akcja przeciw niemoralnym filmom w Ameryce.** — W wyniku postanowień komisji kinowej Episkopatu amerykańskiego obecnie powstaje pod kierownictwem hierarchji kościelnej nowa organizacja katolicka, mająca na celu uzdrowienie moralne kinematografji. Organizacja ta pod nazwą „Legjon Obyczajności“ zgrupuje w swych szeregach tych wszystkich katolików, którzy, zdając sobie sprawę z niebezpieczeństw

złych filmów dla wychowania młodych pokoleń, a przez to dla przyszłości kraju i Kościoła, podejmują legalną i otwartą walkę z demoralizacją, szerzoną przez złe kino, i pragną przez swą akcję odrodzić przemysł kinematografji amerykańskiej. Członkowie nowej organizacji przy wstąpieniu do niej podpisują specjalną, przez Episkopat opracowaną, deklarację, w której szczegółowo wyjaśniono obowiązki „legjonistów obyczajności" i metody podejmowanej akcji.

**Uniwersytet katolicki w Hiszpanji.** — *Maasbode* podaje obszerne informacje o przygotowaniach do stworzenia uniwersytetu katolickiego w Hiszpanji. Episkopat hiszpański powołał do życia specjalną komisję w tym celu. Informacyj szczegółowych zasięgali biskupi hiszpańscy przedewszystkiem w Holandji, nadto we Francji i we Włoszech. Siedziba uniwersytetu jeszcze nie została ustalona. O ile jednak nie zostanie on erygowanym w Madrycie, stanie prawdopodobnie w niedalekiej odległości od Madrytu. Całe społeczeństwo katolickie w Hiszpanji przywiązuje wielką wagę do tej sprawy.

**350-lecie Sodalicyj Maryańskich.** —Dnia 5 grudnia b. r. obchodzić będą wszystkie Sodalicje Maryańskie 350 rocznicę pierwszej bulli papieskiej Grzegorza XIII, potwierdzającej Sodalicję *Prima Primaria* rzymskiego kolegjum Towarzystwa Jezusowego. Wszystkie Sodalicje Maryańskie pośpieszą niewątpliwie z serdecznemi życzeniami dla swej Macierzy *Prima Primaria*. Adresować: Secretariatus centralis Congregationum Marianarum, Borgo S. Spirito 5. Roma (113) — Italia.

**Liczba katolików na świecie.** — Dotychczas przyjmowano powszechnie okrągłą cyfrę katolików, która wahała się pomiędzy 350 a 360 miljonów katolików. Obecnie jeden z uczonych wiedeńskich ustalił ogólną cyfrę katolików na świecie na 406 miljonów, t. z. 20 % całej ludzkości. Do Chrystusa przyznaje się 780 miljonów, t. zn. 38 % wszystkich mieszkańców kuli ziemskiej. Ogromnie interesującem jest porównanie cyfr, oznaczających postępy katolicyzmu w dziejach. I tak: za czasów Karola Wielkiego liczono 40 miljonów chrześcijan, t. zn. 16 % mieszkańców ziemi. Bezpośrednio przed reformacją Lutra było mniej więcej 100 miljonów chrześcijan, t. zn. 22 % ludzkości. W roku 1900 obliczano na 1568 miljonów mieszkańców ziemi 17 % katolików, t. zn. 260 miljonów dusz. Olbrzymi sukces lat ostatnich jest zasługą świetnie rozbudowanej pracy Misyj Katolickich.

**Zgon Alberta v. Ruville'a.** — W czerwcu r. b. zmarł w Halle (Niemcy) w 79 roku życia ceniony historyk, prof. Albert von Ruville, którego nazwisko głośnem echem odbiło się w całym świecie przed 25 laty. Po szeregu prac z zakresu historji niemieckiej i angielskiej zaskoczył prof. Ruville cały świat naukowy swem nawróceniem do Kościoła katolickiego w r. 1909. Nawrócenie swe uzasadnił ś. p. Ruville w świetnej publikacji p. t. *Zurück zur heiligen Kirche*, która doczekała się olbrzymiego wprost nakładu w szeregu wydań. I powędrowała daleko poza granice Niemiec, przełożona na język francuski, angielski, włoski, czeski, polski i in.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Redaktor i Wydawca KS. LEON ŻEBROWSKI, Kan. Kapit. Metropol.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.

## WYCIECZKA DO NIEMIEC.

Liga Katolicka w Katowicach, Piłsudskiego 58 organizuje w końcu sierpnia r. b. popularną wycieczkę do Oberammergau na słynne Przedstawienia Pasyjne, odbywające się tam co 10 lat, od roku 1634. Wycieczka ta wyruszy z Katowic i zwiedzi również Monachjum, Norymbergę, Drezno, Garnisch Partenkirchen, w Bawarji: Herrninsel, Hohenschangau, Linderhof i Neuschwanstein. Program wycieczki przewiduje możność indywidualnego powrotu. Cena udziału w wycieczce wynosi zł. 300.

Sekretarjat Prasowy podaje do wiadomości, iż wyszły z druku następujące ulotki po 2 grosze:

1. MAŁY PRZEWODNIK DLA POZYSKANIA ODPUSTU JUBILEUSZ.
2. UWAGI O MAŁŻEŃSTWIE KATOLICKIEM.
3. UWAGI O CHRZCIE — DLA RODZICÓW, KUMÓW I OSÓB PRZY NIM OBECNYCH.
4. O SAKRAMENCIE CHORYCH.

**Wilno, Zamkowa 8.**